

Wyrok z dnia 27 września 2006 r.

I UK 64/06

Jednorazowe odszkodowanie dla osoby najbliższej ubezpieczonego rolnika, niepodlegającej ubezpieczeniu, określone w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm. w brzmieniu obowiązującym do 1 maja 2004 r.) przysługuje z tytułu wypadku przy pracy rolniczej zaistniałego w czasie obowiązywania tego przepisu, chociażby osoba uprawniona wystąpiła z wnioskiem już po jego uchyleniu.

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszkowski, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 września 2006 r. sprawy z odwołania Alicji W. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w C. o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy rolniczej, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 16 listopada 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 1 lipca 2004 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w C. odmówiła Alicji W. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że wnioskodawczyni nie jest osobą uprawnioną do tego świadczenia, gdyż w dniu zdarzenia nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła Alicja W.

Wyrokiem z dnia 26 lipca 2005 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał

Alicji W. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w dniu 5 sierpnia 2003 r. (27 % uszczerbku na zdrowiu). Wyrok wydano w oparciu o następujące ustalenia. Decyzją z dnia 31 maja 2004 r. Prezes KRUS objął Mariana W. (męża Alicji W.) ubezpieczeniem społecznym rolników (wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim oraz emerytalno-rentowym) od 15 czerwca 2001 r. i zobowiązał do zapłaty zaległych składek. Decyzją z dnia 21 czerwca 2004 r. rozłożono na raty spłatę tych należności. Decyzją z dnia 8 września 2004 r. odmówiono umorzenia odsetek od składek. Marian W. prowadzi gospodarstwo rolne położone we wsi K. gmina W., którego jest właścicielem. Alicja W. pobiera zasiłek przedemerytalny. W dniu 5 sierpnia 2003 r. małżonkowie wspólnie pracowali w gospodarstwie. Marian W. zamierzał wyciągnąć ze stodoły przyczepę. W tym celu podjechał traktorem, aby podpiąć do niego przyczepę. Do Alicji W. należało podpięcie dyszla przyczepy do haka w traktorze. W trakcie tych czynności Alicja W. została przyciśnięta przez cofany traktor do przyczepy, na skutek czego doznała urazu wątroby z krwotokiem do jamy brzusznej i złamania kości ramieniowej lewej. Z gospodarstwa zabrano ją pogotowie, które przewiozło ją do Zespołu Opieki Zdrowotnej we W. na Oddział Chirurgii. Przebywała tam do 22 sierpnia 2003 r. Kolejne leczenie szpitalne miało miejsce w C. w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w okresie od 4 do 10 maja 2004 r. Następstwami tego wypadku są: „blizna pooperacyjna z przepukliną w środkowej części wielkości połowy pięści, widoczna asymetria fałdów tkanki podskórnej poniżej pępka po stronie prawej, złamanie ręki leczone operacyjnie”. Następstwa te oceniane według tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. Nr 234, poz. 1974), pozostawiły uszczerbek na zdrowiu w wysokości 27 %; z powodu uszkodzenia wątroby - 20%, a z powodu złamania kości ramieniowej lewej - 7%.

Stan zdrowia ubezpieczonej będący następstwem wypadku Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu chirurgii ogólnej Jacka M. oraz zgromadzoną dokumentację lekarską. W związku z dowodem z opinii biegłego organ rentowy, zarzucił przedwczesność tego dowodu ze względu na ograniczenie zaskarżonej decyzji do ustalenia czy zdarzenie z dnia 5 sierpnia 2003 r. było wypadkiem przy pracy rolniczej. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zdarzenie z dnia 5 sierpnia 2003 r. spełnia wszystkie przesłanki wymagane dla wypadku przy

pracy rolniczej, stosownie do art. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.). Kwestią sporną było ustalenie, według jakiego stanu prawnego należało ocenić prawo wnioskodawczyni do świadczeń z tytułu tego wypadku, czy - jak chciała wnioskodawczyni - według stanu prawnego obowiązującego w dniu wypadku (5 sierpnia 2003 r.), czy też według stanu prawnego obowiązującego w dniu złożenia wniosku o wypłatę jednorazowego odszkodowania (15 czerwca 2004 r.), jak o to wnosił organ rentowy. Kwestia ta wiązała się z tym, że wnioskodawczyni nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, a po 2 maja 2004 r. znowelizowane przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 10 ust. 1) nie przewidywały już - inaczej niż poprzednio - przyznania jednorazowego odszkodowania osobie najbliższej ubezpieczonego rolnika.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił poglądu KRUS co do zastosowania art. 10 pkt 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. Według Sądu w przepisie tym nie ma regulacji dotyczącej spraw niewszczętych przed 2 maja 2004 r. Gdyby bowiem ustawodawca chciał wyłączyć nabyte prawo osób - według dotychczasowego art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - to sformułowałby wyraźnie takie ograniczenie. Jednakże takiej sytuacji, która byłaby naruszeniem konstytucyjnej zasady niedziałania prawa wstecz, nie ma w ustawie, a odmienne stanowisko organu rentowego sprzeczne jest z zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa oraz stanowionego przezeń prawa, w tym zakazu retroaktywnego obowiązywania norm ograniczających prawa. Z tych przyczyn sporne zagadnienie Sąd pierwszej instancji rozstrzygnął w ten sposób, że prawo do jednorazowego odszkodowania Alicji W. należy oceniać na podstawie przepisów obowiązujących w dniu zdarzenia, które spowodowały uszczerbek na zdrowiu, tj. w dniu wypadku.

W apelacji od powyższego wyroku wniesiono o jego zmianę i oddalenie odwołania, bądź o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez przyjęcie, że jednorazowe odszkodowanie przysługuje osobie niepodlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników, która doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej, oraz naruszenie art. 10 pkt 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników, przez przyjęcie, że w sprawach o przyznanie jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej zaistniałego przed

dniem wejścia w życie wskazanej ustawy, wszczętych po wejściu w życie tej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Nadto zarzucono naruszenie art. 46 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2005 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie - na podstawie art. 385 k.p.c. - oddalił apelację. Sąd drugiej instancji podzielił w całości ustalenia faktyczne i podstawę prawną wyroku Sądu pierwszej instancji Sąd ten stwierdził przede wszystkim, że przedmiotem zażalenie było prawo do jednorazowego odszkodowania i taki też zakres sprawy należał do sądu. W sytuacji, gdy organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do odszkodowania, zakresem postępowania odwoławczego są objęte wszystkie przesłanki warunkujące prawo do tego świadczenia, w tym wysokość ustalanego procentowo uszczerbku na zdrowiu. W postępowaniu sądowym sąd nie jest związany wymogami stwierdzenia wysokości uszczerbku na zdrowiu przez lekarza orzecznika KRUS. Stwierdzenie wysokości uszczerbku na zdrowiu, w przypadku uznania, że spełnione zostały przesłanki do nabycia prawa, jest nie tylko uprawnieniem ale i obowiązkiem sądu w ramach prowadzonego postępowania.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z dnia 30 kwietnia 2004 r. i weszła w życie z dniem 2 maja 2004 r. Z mocy tej ustawy zmieniono art. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w ten sposób, że uchylono dotychczasowy pkt 2 ustępu 1, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Okres *vacatio legis* tej ustawy wynosił w zasadzie tylko 1 dzień i to przypadający na dzień 1 maja, który jest dniem wolnym od pracy, podobnie jak następujący po dniu wejścia w życie ustawy dzień 3 maja 2004 r. W okresie od 4 do 10 maja 2004 r. ubezpieczona przebywała w szpitalu. W takiej sytuacji przepis art. 16 powołanej ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. w zakresie w jakim wprowadza tak krótka *vacatio legis* dokonanych zmian w części dotyczącej terminu, w jakim można dochodzić odszkodowania z tytułu takiego wypadku (art. 10 ustawy zmieniającej) jest, zdaniem Sądu drugiej instancji, sprzeczny z zasadą demokratycznego państwa prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji i musi być zakwestionowany przez sąd w trybie art. 8 ust. 2 Konstytucji. Sąd drugiej instancji wskazał, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 190, poz. 1606) akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie

obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy. Z mocy ustępu 2 tego artykułu w uzasadnionych przypadkach akty normatywne, z zastrzeżeniem ust. 3, mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym. Zdaniem Sądu drugiej instancji „nie istniał żaden uzasadniony przypadek tak szybkiego wejścia w życie dokonanych zmian, w szczególności w zakresie możliwości dochodzenia odszkodowań z tytułu wypadków zaistniałych przed dniem wejścia w życie znowelizowanego brzmienia ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników”.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że mimo iż wypadek miał miejsce w dniu 5 sierpnia 2003 r. to z uwagi na fakt, że w tym okresie mąż odwołującej się nie był jeszcze objęty ubezpieczeniem społecznym logiczne było, że nie składała ona wniosku o świadczenie. Dopiero objęcie ubezpieczeniem małżonka Alicji W., z mocą wsteczną, uprawniło ją do wystąpienia z wnioskiem o odszkodowanie. W takiej sytuacji niedochowanie terminu do złożenia wniosku wynikającego z art. 45 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd drugiej instancji uznał za usprawiedliwione w okolicznościach sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, którego brzmienie nie ulegało zmianom.

W ocenie Sądu drugiej instancji przepis art. 10 ustawy zmieniającej z dnia 2 kwietnia 2004 r. nie może być zastosowany w sposób restrykcyjny. Choć w dacie wejścia w życie tej ustawy Alicja W. nie złożyła wniosku, to nie oznacza to, że nie ma ona prawa do świadczenia na dotychczasowych zasadach. Z przepisu tego wynika wyłącznie obowiązek stosowania przepisów dotychczasowych w sprawach wszczętych i nie jest regulowana kwestia spraw, w których wnioski dotychczas nie zostały złożone. W ocenie Sądu drugiej instancji data złożenia wniosku nie może przekreślać ochrony ubezpieczeniowej w sytuacji gdy wnioskodawczyni została poszkodowana w wypadku i przepisy obowiązujące w dacie zdarzenia uprawniały ją do otrzymania odszkodowania.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku Sądu drugiej instancji pełnomocnik KRUS wniósł o jego zmianę w całości i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez orzeczenie o oddaleniu odwołania wnioskodawczyni, ewentualnie zaś o

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie do ponownego rozpoznania lub uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Nadto wniesiono o zasądzenie od odwołującej się zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych prawem. Skarga kasacyjna oparta została na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego skarżący wskazał: a) naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7 poz. 25, ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 maja 2004 r., przez jego niewłaściwe zastosowanie. W ocenie skarżącego w sprawie ma zastosowanie art. 10 ust. 1 powołanej ustawy ale w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 maja 2004 r.; b) naruszenie art. 10 pkt 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 91, poz. 873), przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten nie dotyczy spraw, w których wnioski o jednorazowe odszkodowanie nie zostały złożone przed dniem 2 maja 2004 r., a tym samym na uznaniu, że wnioskodawczyni Alicja W., mimo niezłożenia wniosku przed tą datą ma prawo dochodzić świadczenia na dotychczasowych zasadach; c) naruszenie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dzień złożenia wniosku o jednorazowe odszkodowanie, tj. 15 czerwca 2004 r., nie jest dniem wszczęcia postępowania przed organem rentowym; d) naruszenie art. 8 ust. 2, art. 178 ust. 1 oraz art. 188 Konstytucji RP polegające na zakwestionowaniu przez Sąd Okręgowy w Częstochowie art. 16 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw jako niezgodnego z Konstytucją. W ocenie skarżącego nie pozwala na to art. 178 ust. 1 Konstytucji, gdyż organem właściwym do orzekania w tym zakresie jest Trybunał Konstytucyjny.

W ramach podstawy dotyczącej naruszenia przepisów prawa procesowego skarżący wskazał naruszenie art. 476 § 2 pkt 4 k. p. c. oraz art. 477^{14a} k. p. c. polegające na orzekaniu przez Sąd co do przedmiotu nieobjętego zakresem zaskarżonej decyzji. Według skarżącego Sąd błędnie dopuścił dowód z opinii biegłego na okoliczność ustalenia uszczerbku na zdrowiu poniesionego przez wnioskodawczynię z

tytułu wypadku przy pracy rolniczej w sytuacji, gdy organ rentowy nie prowadził postępowania w tym zakresie ze względu na fakt, że wnioskodawczyni nie spełniła kryteriów formalnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żaden z zarzutów obu podstaw skargi kasacyjnej nie jest zasadny. Wynikające z pierwszej podstawy rozpatrywanej skargi kasacyjnej organu rentowego zagadnienie prawne było, przy niekwestionowanych okolicznościach faktycznych, zasadniczym problemem spornym sprawy, który Sądy obu instancji rozstrzygnęły zupełnie odmiennie od stanowiska zajmowanego przez organ rentowy. Zagadnienie to i dotyczące go stanowisko zaskarżonego wyroku, wnioskodawczyni oraz organu rentowego zostały zaprezentowane w części sprawozdawczej niniejszego uzasadnienia. W syntetycznym skrócie zagadnienie to wyraża się w pytaniu o to jakie prawo ma zastosowanie do wniosku Alicji W. o jednorazowe odszkodowanie - czy ma to być art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym w dacie wypadku przy pracy rolniczej, na skutek którego wnioskodawczyni doznała stałego uszczerbku na zdrowiu, czy raczej art. 10 ust. 1 tej ustawy w brzmieniu wynikającym z ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz zmianie niektórych innych ustaw, obowiązującej od 2 maja 2004 r., to jest obowiązującej w dacie złożenia przez wnioskodawczynię (w dniu 15 czerwca 2004 r.) wniosku o jednorazowe odszkodowanie. Odpowiedź na to pytanie ma w sprawie znaczenie rozstrzygające, gdyż - stosownie do ustalonych okoliczności faktycznych - zastosowanie przepisu obowiązującego w dacie wypadku prowadzi do przyznania wnioskodawczyni jednorazowego odszkodowania, natomiast zastosowanie wskazanego przepisu późniejszego powodowałoby bezzasadność wniosku, bo według nowego prawa uchylony został w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ustalający prawo jednorazowego odszkodowania dla osoby najbliższej ubezpieczonego rolnika, niepodlegającej ubezpieczeniu, jeżeli doznała ona stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej, któremu uległa pomagając ubezpieczonemu rolnikowi, nie będąc jego pracownikiem, w pracach związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

Wbrew zarzutom skargi kasacyjnej, stanowisko zajęte w wyroku a nie stanowisko decyzji organu rentowego odpowiada prawu. Przede wszystkim należy podkreślić, że ocena prawna wyroku opiera się na założeniu, że Alicja W. uzyskała prawo do jednorazowego odszkodowania poprzez spełnienie określonych w ustawie przesłanek. Założenie to nie budzi zastrzeżeń, skoro obowiązujący w dacie zaistnienia tych przesłanek przepis wyraźnie przesądzał o powstaniu z tego powodu prawa do jednorazowego odszkodowania, stanowiąc, że „jednorazowe odszkodowanie przysługuje”. Tak więc wnioskodawczyni „przysługiwało” jednorazowe odszkodowanie w dniu spełnienia jego warunków.

Ze względu na zarzuty rozpatrywanej podstawy skargi kasacyjnej trzeba także zwrócić uwagę na to, że skarżący przypisuje niewłaściwe znaczenie prawne do wniosku o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Stosownie do tego przepisu, prawo do świadczeń z ubezpieczenia ustala się na wniosek osoby zainteresowanej. Nie chodzi tu jednakże o kolejną materialno-prawną przesłankę prawa do świadczenia z ubezpieczenia, ale o postępowanie w sprawie jego ustalenia. Wniosek składa osoba zainteresowana, której świadczenie przysługuje, a „ustalenie” prawa do świadczenia przez właściwy organ nie konstituuje tego prawa, bo wynika ono ze spełnienia przewidzianych w ustawie warunków. W tym znaczeniu decyzja ustalająca prawo do świadczenia nie jest prawotwórcza, ale jedynie potwierdza to co wyniknęło już z mocy ustawy. Na gruncie rozpoznawanej sprawy przedmiotem osądu była decyzja organu rentowego wydana na skutek wniosku Alicji W. o ustalenie tego prawa, które ona z mocy ustawy już miała. W tym kontekście rację ma Sąd Okręgowy, że odmowa ustalenia prawa wnioskodawczyni do jednorazowego odszkodowania musiałaby mieć podstawę ustawową, z której wynikałoby pozbawienie wnioskodawczyni poprzednio uzyskanego prawa.

Takiej podstawy - wbrew stanowisku skarżącego - nie zawierają przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych ustaw. W żadnym z przepisów tej ustawy - jak to przekonywająco wyjaśnił Sąd Okręgowy - nie ma normy prawnej stanowiącej o pozbawieniu nabytego już prawa do jednorazowego odszkodowania. Z art. 16 tej ustawy, stanowiącego, że wchodzi ona w życie - z określonymi wyjątkami - z dniem 2 maja 2004 r., wynika, że nie działa ona wstecz, a więc między innymi, nie nakazuje już przed 2 maja 2004 r. stosowania przepisu uchylającego w art. 10 ust. 1 ustawy o

ubezpieczeniu społecznym rolników - jego pkt 2. Dopiero po uchynieniu tego przepisu, to jest najwcześniej od dnia 2 maja 2004 r., przestał obowiązywać omówiony wyżej przepis ustalający z mocy prawa przysługiwanie jednorazowego odszkodowania „osobie najbliższej ubezpieczonemu rolnikowi, nie podlegającej ubezpieczeniu”. W rozpatrywanej sprawie bezprzedmiotowe jest zatem badanie zgodności z Konstytucją powołanej ustawy z 2 kwietnia 2004 r., w zakresie ustanowionego w niej nieodpowiedniego terminu wejścia w życie (*vacatio legis*), bo termin ten nie koliduje z rozpatrywaną w sprawie sytuacją, której skutki prawne nastąpiły przed wejściem w życie ustawy z 2 kwietnia 2004 r.

Ze względu na przedstawioną wyżej sytuację uzyskania przez wnioskodawczynię - z mocy ustawy - prawa do jednorazowego odszkodowania na skutek spełnienia warunków określonych w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie budzi wątpliwości zastosowana w zaskarżonym wyroku interpretacja art. 10 pkt 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r., że przepis ten w żadnym razie nie stanowi podstawy do wyprowadzenia zeń normy prawnej pozbawiającej prawa już nabytego. Nie ma bowiem usprawiedliwionych powodów do tego ażeby z przepisu potwierdzającego zastosowanie przepisów dotychczasowych do spraw już toczących się przed wejściem w życie nowelizacji wyprowadzać - w drodze wykładni rozszerzającej - konsekwencje wykraczające poza określony zakres procesowy.

Stanowisko zaskarżonego wyroku w zakresie materialnoprawnych przesłanek prawa do świadczenia z ubezpieczenia rolników z tytułu wypadku przy pracy znajduje ponadto potwierdzenie w wykładni systemowej przepisów z tego zakresu. W szczególności trzeba w tym kontekście zwrócić uwagę na zasadę wynikającą z art. 49a ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.), która podlega odpowiedniemu zastosowaniu do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia rolników (por. art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Chodzi mianowicie o zasadę, że do spraw o świadczenia z tytułu wypadków stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym nastąpił wypadek.

Jeżeli chodzi o zarzuty drugiej podstawy skargi kasacyjnej, to bezzasadnie skarżący dopatruje się orzekania co do przedmiotu nieobjętego zakresem zaskarżonej decyzji z tego powodu, że organ rentowy w swej decyzji odmawiającej wnioskodawczyni jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej nie ustalił w postępowaniu administracyjnym stopnia doznanego przez wnioskodawczy-

nię uszczerbku na zdrowiu. Istotnie organ rentowy takich ustaleń nie dokonał, gdyż bezpodstawnie - jak się okazało w postępowaniu sądowym - nie zastosował właściwych przepisów prawa materialnego. Jednakże zakres postępowania sądowego wynikał z zakresu odwołania wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego. Z kolei przedmiotem zaskarżonej odwołaniem decyzji organu rentowego był określony wniosek dotyczący określonego świadczenia należnego na podstawie wskazanych we wniosku okoliczności faktycznych i prawnych. Wbrew zarzutowi skargi kasacyjnej nie budzi zastrzeżeń ustalenie zaskarżonego wyroku, że jego podstawy (faktyczne i prawne) dokładnie odpowiadają tak zakresowi odwołania jak i podstawom wniosku rozpatrzonego w zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Z powyższych przyczyn, uznając, że skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398¹⁴ k.p.c.

=====